

Het is wat ironisch dat de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) bij monde van de commissie-Maas zo dociel de suggestie van een bankiersexamen in het in april gepresenteerde rapport *Naar herstel van vertrouwen* heeft overgenomen. De heren zullen er waarschijnlijk heimelijk om hebben gemeesmuild. Als ergens het principe van 'education permanente' geldt, dan wel in het bankwezen. Leren is nooit weg en natuurlijk was de commissie-Maas er als de kippen bij om de periodieke bijscholing van bankdirecteuren en commissarissen in aanbevelingen vast te leggen.

In de een maand later uitgebrachte *Kabinetsvisie toekomst financiële sector* kon het kabinet dan ook met voldoening vaststellen dat, blijkens het rapport van de commissie-Maas, de bancaire sector heeft laten zien dat hij zijn verantwoordelijkheid wil nemen. De zaak leek voor het oog en het oor naar ieders tevredenheid te zijn beklonken en verwoord in het vertrouwde Balkenendse jargon van verantwoordelijkheid, normen en waarden. Daartoe behoort ook de eedaflegging die Maas wijselijk expliciet in het rapport had opgenomen. Een bankier zal voortaan de volgende morele verklaring moeten afleggen:

"Ik verklaar dat ik mijn functie als bankier integer en zorgvuldig zal uitoefenen. Ik zal een zorgvuldige afweging maken tussen alle belangen die bij de bank betrokken zijn, te weten die van de klanten, de aandeelhouders, de werknemers en de samenleving waarin de bank opereert. Ik stel in die afweging het belang van de klant voorop en zal hem zo goed mogelijk inlichten. Ik zal mij gedragen naar de wetten, de reglementen en de gedragscodes die op mij als bankier van toepassing zijn. Ik zal geheim houden wat mij is toevertrouwd. Ik maak geen misbruik van mijn bancaire kennis. Ik zal mij open en toetsbaar opstellen en ik ken mijn verantwoordelijkheid voor de samenleving. Ik zal mij inspannen om het vertrouwen in het bankwezen te behouden en te bevorderen. Ik zal zo het beroep van bankier in ere houden."

Het is een verheven maar tamelijk gratuite tekst. Je kunt 'bankier' verwisselen voor elk ander beroep. Vul maar eens 'bakker' in of 'buschauffeur' en het resultaat verwoordt nagenoeg dezelfde verantwoordelijkheid die voor deze beroepsgroep als evident

wordt gehouden. Ik wil niet cynisch klinken, maar het lijkt niet erg waarschijnlijk dat een nieuwe Jérôme Kerviel of Bernard Madoff zich erg veel aan deze verklaring gelegen zal laten liggen als de gelegenheid hem een buitengewone winstkans biedt.

Verder biedt het rapport van de commissie-Maas fraaie aanbevelingen à la de regels die de commissie-Tabaksblat eerder voor goed ondernemingsbestuur in het algemeen heeft opgesteld. Prachtige principes die als het erop aankomt nauwelijks juridisch afdwingbaar zijn. Bezie maar eens de ongewenste accumulatie van commissarissen van voormalig Shell-topman Jeroen van der Veer. De commissie kiest voor het principe 'pas toe of leg uit', dat laatste uiteraard wanneer om welke reden dan ook bankiers van mening zijn dat ze in hun specifieke situatie de regels aan hun laars kunnen lappen.

GOED BEDOELD WERD PERVERS

Is de verhitte maatschappelijke discussie die nu een jaar over de bankiers is gevoerd dan helemaal zinloos? Dat zou ik niet willen beweren. Er rolt straks ongetwijfeld een Bazel III-akkoord uit de bus dat de enige maatregelen zal bevatten die werkelijk hout snijden, namelijk een drastische verhoging

van de solvabiliteitseisen waaraan banken in het vervolg zullen moeten voldoen, alsmede een sterk verhoogde transparantie van financiële innovaties.

Het in 2004 bereikte Bazel II-akkoord was al een hervorming van eerder opgestelde regels door centrale banken die de in Bazel gevestigde Bank of International Settlements (BIS) kozen als hun platform voor het maken van internationale afspraken. Aanvankelijk betroffen die slechts de ordelijke afwikkeling van het internationale geldverkeer. Later ontwikkelde de BIS zich tot een platform voor afspraken over minimaal door banken aan te houden solvabiliteit. Onder Bazel I werd hierover in 1988 een akkoord bereikt.

Daarbij werd rekening gehouden met uiteenlopende risico's waaraan krediet is blootgesteld. Risicoklassen werden vastgesteld van veilig verondersteld overheidspapier tot zeer riskante bedrijfsleningen. Als minimale solvabiliteit gold een eigen vermogen van 8 procent ten opzichte van naar risico gewogen uitzettingen. Wat goed bedoeld was, bleek in de praktijk echter pervers uit te pakken. De risicoweging werd eerder benut om de kredietverlening op te rekken dan om die te beteugelen. Door weinig riskant geachte leningen niet ten volle